

N:o 25.

Af Herr von Geijer: Om upphörande af hoveriskyldigheten till kungsgårdar och militieboställen i Skåne.

Uti underdånig Skrifvelse af den 13 April 1870 har Riksdagen anhållit: »att Kongl. Maj:t behagade vidtaga sådana åtgärder, att Rikets Ständers beslut om dagsverksskyldighetens allmänna upphörande måtte komma till tillämpning äfven beträffande innehafvare af s. k. hästhemman i Skåne, och att Kongl. Maj:t täcktes låta uppgöra och till Riksdagen afgifva förslag om den ersättning, som för sådant fall må vara erforderlig, derest icke rättigheten att disponera de ifrågavarande dagsverken finnes kunna upphöra vid ombyten af boställsinnehafvare». — Det vill synas, som kunde i denna underdåniga skrifvelse icke inläggas någon annan Riksdagens mening än att den innehafvare af s. k. hästhemman, på grund af 5:te punkten i Kongl. Reglementet den 7 November 1695, åliggande skyldigheten att emot, efter nuvarande arbetsvärden, särdeles låg, betalning, erlagd genom afkortning på hemmansräntan, utgöra dagsverken till militieboställen, skulle helt och hållet efterskänkas och den derigenom för boställshafvaren uppkommande förlust honom af statskassan ersättas. Vid sådant förhållande kunde man förvänta, hvad som ock inträffat, att till Riksdagen skulle inkomma förslag derom att äfven de innehafvare af häst- och fördelshemman i Skåne, hvilka på grund af särskildta Kongl. Reglementen, utfärdade under loppet af 1700-talet, äro skyldige att emot godtgörelse genom afkortning på räntan utgöra hofveri till kungsgårdar i Skåne, måtte blifva från denna arbetskyldighet utan vidare befriade. Härom väcktes under 1871 års lagtima riksmöte motion af ledamoten i Andra Kammaren Herr Johan Jönsson, hvilken motion (N:o 74), remitterad till Stats-Utskottet, blef af samma Utskott genom dess Utlåtande N:o 73 afstyrkt hufvudsakligen, såsom det vill synas, af det skäl, att motionären skulle hafva missförstått den förut-

nämnda underdåniga skrifvelsen, när han förmenat att dermed åsyftats »den hästhemmanen enligt 1695 års Reglemente åliggande *arbetsskyldighetens efterskänkande*», hvarom »fråga icke uppstått utan blott om dess upphörande in natura emot lösen efter markegångspris».

Jag skulle tro, att enhvar, som af saken i fråga har närmare kännedom, måste uppfatta den meranämnda underdåniga skrifvelsen på samma sätt som motionären, eller så att dermed åsyftades visserligen icke en reglering af hästhemmanens arbetsskyldighet utan helt enkelt desse efterskänkande. Också har Kongl. Maj:t uppfattat skrifvelsen på detta sätt och i enlighet dermed framställt till innevarande Riksdag proposition om anslag till »inlösen af dagsverksskyldighet från hästhemman i Skåne».

Att efterskänka den arbetsskyldighet Kongl. Reglementet den 7 November 1695 i 5:te punkten bestämmer, utan att på samma gång efterskänka den betydligt tyngre arbetsskyldighet, som, på grund af särskildta nådiga reglementen, så länge tryckt och ännu åligger s. k. hofverihemman kan hvarken vara rättvist eller billigt.

Jag får därför föreslå,

att, om Riksdagen genom bifall till Kongl. Maj:ts proposition efterskänker den hästhemmanen i Skåne, enligt Kongl. Reglementet den 7 November 1695, påliggande arbetsskyldighet, Riksdagen då ock i underdånig skrifvelse anhåller, det Kongl. Maj:t behagade vidtaga sådana åtgärder, att Rikets Ständers beslut om dagsverksskyldighetens allmänna upphörande måtte komma till tillämpning äfven beträffande innehafvare af de hemman i Skåne, hvilka utgöra hofveri till kungsgårdar eller militieboställen i Skåne och att Kongl. Maj:t täcktes låta uppgöra och till Riksdagen afgifva förslag om den ersättning som för sådant fall må vara erforderlig, derest icke rättigheten att disponera ifrågavarande hofverier finnes kunna upphöra vid ombyten af kungsgårdarnes eller boställenas innehafvare.

Stockholm den 27 Januari 1872.

B. von Geijer.